

El conreu de la terra com a ocupació secundària dels no agricultors

pel Prof. JOSEP LLOVET I MONT-ROS i per JOSEP M.^e RIU
I VULART, Enginyers agrícoles

QUAN es tracta de classificar la població d'un país o d'una zona qualsevol estudiada, en agrícola i no agrícola, hom es troba moltes vegades que la distinció es fàcil; hi ha altres casos en els quals la diferenciació és menys neta, i alguns arriben a haver-n'hi que plantegen serioses dificultats de classificació per tal com existeix una part considerable de població que podríem anomenar mixta, és a dir de població no agrícola que té com a ocupació secundària el conreu de la terra. Tot plegat forma una gama ininterrompuda de modalitats intermèdies que van del pagès que viu exclusivament de la terra fins a l'obrer industrial o al professional que té una mica d'hortet a tocar la seva casa com a motiu de distracció.

Casos d'aquests en trobem a tot arreu, però és a prop de les grans ciutats i dels centres industrials importants on es donen amb major intensitat. I encara ací, no sempre s'hi donen de la mateixa manera. Les reduccions de sous i l'escassetat de feina per un costat, i per altre, la baixa dels preus de la terra, repercuteixen gairebé sempre incrementant aquesta mena de retorn parcial al camp. De totes maneres per tal que el moviment adquireixi una veritable importància, calen un conjunt de circumstàncies favorables; duplicitat d'aptituds per part d'aquell que s'ha de dedicar a l'ensens a dues ocupacions, sovint ben diverses; proximitat d'una gran ciutat o d'un centre qualsevol que ofereixi possibilitat de trobar una col·locació a sou; que aquesta ocupació deixi temps lliure per a dedicar-lo a l'empresa agrícola; existència de terres accessibles pel seu preu i apropiades per la seva qualitat, etc.

El professor Adams i el seu col·laborador Wann, han estudiat detingudament aquest fenomen a Califòrnia i l'han fet objecte d'una publicació ben interessant [1] en la qual exposen els resultats d'una

enquesta realitzada sobre un gran nombre d'empreses dels voltants de los Angeles, San Bernàrdino, San Diego i Sacramento. O. Gorni, en una comunicació feta a la «Conference Internationale des plans de Travail», celebrada a Ginebra l'any 1936 [2], parla també d'aquest fenomen i recomana als governants de tenir en compte aquest sistema d'explotació de la terra en els projectes i en els plans de redistribució. La llista dels treballs fets sobre el particular, resultaria inacabable.

Nosaltres encetem avui aquest tema, a ARXIUS, perquè a Catalunya han existit sempre casos d'aquests; i perquè, a més a més, la guerra actual, amb la consegüent penúria de productes alimentosos i amb les preocupacions que ha plantejat per a atendre el consum familiar, ha posat en primer pla i ha donat una importància insospitada al problema que ens ocupa. Les dades que aportem, referides a una població industrial de Catalunya, molt propera a Barcelona, Roses de Llobregat, han estat recollides amb motiu d'uns estudis duts a terme per encàrrec de la Conselleria d'Agricultura, per a la realització dels quals hem tingut la valuosa col·laboració dels companys Salvador Mas, Francesc Bresolí i Juli Anglada.

I

Característiques generals del cas estudiat

L'ambient físic.

Roses de Llobregat està situat a la sortida de Barcelona, a 10 quilòmetres escassament de la capital de Catalunya i a la vora mateixa del riu Llobregat.

El seu terme municipal comprèn poc més d'un miler d'hectàrees de terra aprofitable.

	Total	%
Terra agrícolament aprofitable	1,015.24 Hes.	93.7
Terra no aprofitable agrícolament:		
Vies de comunicació, fluvials i pecuàries, etcètera	58.45 »	5.4
Camins secundaris, vores, marges, etc.	9.97 »	0.9
Superfície rústica total cadastrada	<u>1,083.66 Hes.</u>	<u>100.0</u>

Aquestes terres, que s'estenen des de la vora mateixa del riu fins a dalt de la carena veïna, formen en realitat dues zones ben delimi-

tades: una d'elles la constitueixen les terres planes de formació alluvial, situades entre el canal i el riu, i totalment transformades en regadiu; l'altra, constituïda per terres de secà del canal per amunt, és una zona muntanyosa i accidentada, que té per base les margues pliocèniques, una part de la qual només és conreable a base de conreus arborescents; la resta no pot utilitzar-se més que com a bosc.

En l'actualitat, la distribució és la següent:

		Extensió Total	%
1. Terres d'alluvió conreades en regadiu ...		256.09 Hes.	25.3
2. Terres de secà:			
Conreades a base de conreus arborescents	479.38		
Bosc i erms	279.77	759.15	74.7
		1,015.24 Hes.	100.0

Quant a parcel·lació es tracta en general de terres extraordinàriament parcel·lades; les de regadiu a conseqüència de la gran intensitat del conreu, i les de secà a conseqüència de la configuració accidentada.

Vegi's quina és l'extensió de les parcel·les en cada un dels polígons cadastrals del terme municipal estudiat:

Polígon	Terra conreable Hes.	Nombre de parcel·les	Extensió de les parcel·les		
			Màxima	Mínima	Mitjana
1	100.2491	9	50.2491	0.100	11.1388
2	78.1415	108	12.5810	0.0008	7.2335
3	52.6216	88	2.2760	0.0080	0.5980
4	61.7479	112	2.7366	0.0010	0.5510
5	31.6172	65	1.3534	0.0190	0.4864
6	55.8748	143	3.1852	0.0090	0.3907
7	55.0746	124	1.7600	0.0426	0.4445
8	73.2915	187	2.2472	0.0160	0.3919
9	55.8257	107	1.8527	0.0200	0.5217
10	26.6515	71	2.4058	0.0087	0.3754
11	39.5681	82	2.8560	0.0200	0.4825
12	74.8673	84	6.0000	0.0150	0.8913
13	133.2858	66	16.8361	0.0520	2.0195
14	45.1031	78	2.3495	0.0362	0.5782
15 ^b	78.8743	136	2.2820	0.0008	0.5799
16	47.4040	89	2.4100	0.0005	0.5326

Quant a dret de propietat havien estat també ja de sempre molt repartides. Vegi's les dades que extraïem del cadastre fet fa cosa de pocs anys:

	Nombre	%
Propietaris de més de 30 Hes.	8	3.7
» » 10 a 30 »	11	5.1
» » 5 a 10 »	14	6.5
» » 1 a 5 »	71	32.8
» menys de 1 Ha.	112	51.9
Total	216	100.0

La població:

Sobre aquest terme municipal, pres com a base del nostre estudi, hi viu una població de 6,588 habitants. Representa una densitat de més de 600 habitants per Km.², és a dir una població molt densa, deguda a la seva proximitat a Barcelona, la qual cosa li permet tenir com a residents amb caràcter permanent molts individus que per treballar es traslladen diàriament a la capital, i, a més a més, i sobretot, degut al seu caràcter preferentment industrial (1).

(1) Les dades que ens ha facilitat el Servei Central d'Estadística de la Generalitat de Catalunya d'acord amb el Padró del 30-IV-36 i que transcrivim a continuació, donen idea de la gran preponderància que té a Roses de Llobregat la població industrial:

Agricultura :	
Pagès, per compte propi...	169
Jornaler...	186
Alimentació...	56
Químiques...	8
Construcció	390
Metallúrgia :	
Grossa...	215
Petita	160
Joieria, orfebreria, instruments de precisió	9
Fusta	52
Tèxtil :	
Teixits	349
Filats	34
Ram de l'aigua	3
Auxiliars...	53
Confecció i vestit...	41
Cuir i pells	2
Gràfiques...	13
Paper i cartó...	5
Transports	60
Comunicacions	25
Hoteleria	9
Aigua, Gas i Electricitat...	61
Serveis d'higiene	21
Professions liberals	33
Serveis domèstics	71

Precisament aquest caràcter preferentment industrial és el que ha fet que es produís el fenomen que ací ens ocupa o sigui el fet d'haver-hi moltes persones que es dediquen parcialment al conreu de la terra a part de la seva ocupació principal fora de l'agricultura.

I plantejada ja la qüestió, cal fer constar encara que hi ha dues menes de famílies en les quals concorre aquesta circumstància. Unes, aquelles algun dels individus de les quals es dedica a fer de pagès mentre que els altres es dediquen a la indústria i al comerç. Altres, aquelles en les quals en realitat de pagès no n'hi ha cap i que tot i figurant com a empresari o bé donen a fer la feina de la terra, o bé en tenen cura ells mateixos a estones perdudes, durant els lleures que els deixa la seva ocupació no agrícola.

Gràcies a una enquesta que hem realitzat, podem fixar la importància de cada un d'aquests grups:

	Total	%
1. ^o —Nombre d'individus que formen part de famílies exclusivament pageses	469	25.6
2. ^o —Nombre d'individus que formen part de famílies en les quals uns són pagesos i altres no	183	10.0
3. ^o —Nombre d'individus que sense tenir cap individu pagès, conreen poca o molta terra	354	19.4
4. ^o —Nombre d'individus que formen part de famílies que no menen gens de terra	824	45.0
Nombre total d'homes compresos entre els 20 i 65 anys (1)		
	1.830	100.0

Administració :

Estat	21
Generalitat	1
Municipi	37
Força pública	19

Comerç :

Bancs, assurances, agents de negocis, despatxos	57
Altres comerços	149
Rendistes	4
Improductius... ..	312
Altres indústries... ..	47
No consta professió... ..	483
Labors de casa... ..	1,963
Infants menors de la població escolar	887

En aquestes dades el nombre de pagesos és inferior al que trobarem més endavant. Deuen haver-n'hi molts d'inclosos dintre el grup dels que no consta quina

Gràcies als resultats d'aquesta mateixa enquesta, els individus d'aquestes famílies els hem agrupats per les seves ocupacions principals, amb l'objecte de veure si ha havia alguna professió que demostrés especial preferència per al conreu de la terra com a ocupació secundària. En realitat no hem arribat, respecte a aquest punt, a cap conclusió. S'hi han decantat tant els jornalers i els manobres com els empleats d'oficines. Transcrivim a continuació les professions dels individus de cada un dels 3 primers grups establerts en l'estat anterior:

	Grup 1.r	Grup 2.n	Grup 3.r
Nombre de famílies	300	83	251
Nombre d'individus:			
Pagesos	469	86	—
Obrers de fàbriques	—	30	77
Paletes i manobres	—	18	24
Fusters, ebenistes, pintors, etc. ...	—	3	5
Electricistes, manyans, xofers, etc. ...	—	12	28

professió tenen. El nombre de jornalers és, en canvi, massa elevat; és que molts, bo i essent inscrits com a jornalers, tenen també poca o molta terra. De jornalers sense terra no n'hi havia pas més de 60 abans del juliol del 1936.

(1) La classificació de la població de Roses de Llobregat per edats i sexes, els Serveis Centrals d'Estadística de la Generalitat l'estableix de la següent manera, segons el Padró del 20 d'abril del 1936:

Edat	Homes	Dones	Total
De menys de 5 anys	270	225	495
» 5 anys	52	62	114
» 6 »	58	59	117
» 7 »	65	58	123
» 8 »	55	51	106
» 9 »	61	51	112
» 10 »	47	59	106
» 11 » a 13 anys	175	160	335
» 14 » » 15 »	107	117	224
» 16 » » 17 »	96	115	211
» 18 » » 20 »	153	165	318
» 21 » » 25 »	263	265	528
» 26 » » 30 »	315	314	629
» 31 » » 35 »	282	267	549
» 36 » » 40 »	260	252	512
» 41 » » 45 »	197	206	403
» 46 » » 50 »	189	188	377
» 51 » » 55 »	167	195	362
» 56 » » 60 »	137	157	294
» 61 » » 70 »	184	222	406
» 71 » » 80 »	77	101	178
» 81 » » 90 »	13	27	40
» 91 » » 100 »	1	1	2
No se'n coneix l'edat... ..	20	27	47
Total	3,244	3,344	6,588

	Grup 1.r	Grup 2.n	Grup 3.r
Botiguers de tota mena	—	—	34
Empleats d'oficina	—	8	26
» municipals	—	—	6
Vaquers	—	5	6
Jardiners	—	8	1
Jornalers	—	13	68
No ens costa la professió	—	—	79
Total	469	183	354

La distribució de la terra

Quant a distribució de la terra i deixant a part el bosc i l'erm, hem trobat que el terme municipal de Roses de Llobregat es distribuïa, entre els 3 grups considerats, de la manera següent:

	Regadiu		Secà	
	Hectàrees	%	Hectàrees	%
1.—Conreat per famílies exclusivament pageses	192.8591	75.4	315.4162	65.7
2.—Conreat per famílies parcialment pageses	25.6934	10.0	68.4997	14.3
3.—Conreat per famílies on no hi ha cap pagès	37.5370	14.6	95.4645	20.0
Totals	256.0895	100.0	479.3804	100.0

Les terres conreades pels grups 2 i 3 estan sobretot situades a prop del poble i d'una manera especial en el regadiu. En donaran clara idea les xifres que transcrivim, i el gràfic núm. 1 (pàg. 81) on hi són representades:

Poligon cadastral	Nombre de famílies que hi menen terra del grup segon del grup tercer	
1	0	0
2	10	21
3	13	16
4	13	17
5	6	10
6	19	61
7	13	25
8	22	23
9	10	4
10	3	12

Polígon cadastral	Nombre de famílies que hi menen terra del grup segon del grup tercer	
11	5	6
12	4	7
13	8	6
14	5	18
15	12	20
16	10	7

Quant a l'extensió de les empreses dels diferents grups considerats, ens limitarem a donar-ne un resum (1).

Grup 1.^r

Nombre de famílies (2)	300
Nombre d'homes (2)	469

Extensió total conrea-	Secà conreat a base de			Total	
	Regadiu	presseguers i pruners	vinya, ametllers, oliveres	absolut	reduit a regadiu
da	192.8591	170.7150	144.7012	508.2753	250.0079
Extensió mitjana per família	0.6428	0.5690	0.4823	1.6941	0.8332
Extensió màxima per família	4.9154	10.1900	6.6779	21.7833	8.1306
Extensió mínima per família	0.0000	0.0531	0.0000	0.0531	0.0132
Extensió mitjana per home	0.4111	0.3639	0.3085	1.0835	0.5328
Extensió màxima per home	5.6905	2.2535	0.0000	7.9440	6.2538
Extensió mínima per home	0.0000	0.0066	0.0000	0.0066	0.0016

Grup 2.º

Nombre de famílies	83
Nombre d'homes	183
Nombre d'homes pagesos	86

(1) Tot i que hi ha alguns casos de famílies que tenen només que boscos o crms, cap d'aquestes no ha estat comptada; ací hi incloem només els que tenien terra conreable.

(2) Tres collectivitats agrícoles que hi ha en el poble i que constitueixen tres empreses diferents les comptem com a tres famílies amb 12 homes. En realitat, la cosa no és pas potser ben bé així, però com que no hem pogut esbrinar-ho, comptem, per als nostres càlculs, una família per empresa amb el nombre mitjà d'homes, aproximat, que hi ha en les restants empreses, en relació amb la terra conreada.

	Secà conreat a base de presse- guers i pru- neres			Total reduït a regadiu	
	Regadiu		vinya, ametllers, oliveres	absolut	
Extensió total conrea- da	25.6934	43.7770	24.7227	94.1931	39.1098
Extensió mitjana per família	0.3095	0.5274	0.2978	1.1347	0.4710
Extensió màxima per família	2.8520	0.3100	0.4436	3.6056	2.9738
Extensió mínima per família	0.0000	0.0526	0.0000	0.0526	0.0131
Extensió mitjana per home	0.1404	0.2392	0.1350	0.5146	0.2137
Extensió màxima per home	1.4260	0.1550	0.2218	1.8028	1.4869
Extensió mínima per home	0.0000	0.0263	0.0000	0.0263	0.0065
Extensió mitjana per individu pagès... ..	0.2987	0.5090	0.2874	1.0951	0.4546

Grup 3.ª

Nombre de famílies	251
Nombre d'homes	354

	Secà conreat a base de presse- guers i pru- neres			Total reduït a regadiu	
	Regadiu		vinya, ametllers, oliveres	absolut	
Extensió total conrea- da	37.5370	57.2294	38.2350	133.0014	55.6678
Extensió mitjana per família	0.1495	0.2280	0.1523	0.5298	0.2217
Extensió màxima per família	3.5429	1.7621	0.3416	5.6466	4.0175
Extensió mínima per família	0.0000	0.0480	0.0000	0.0480	0.0120
Extensió mitjana per home	0.1060	0.1616	0.1080	0.3756	0.1572
Extensió màxima per home	0.1120	5.9240	0.0000	6.0360	1.5930
Extensió mínima per home	0.0074	0.0000	0.0000	0.0074	0.0074

Aquestes xifres, per bé que representen les mitjanes, no donen pas idea de les variacions que, quant a distribució de terra, s'esdevenen el terme de Roses de Llobregat.

Per tal de donar-ne a grans trets una visió global, sense necessitat de transcriure les llistes de la composició de cada una de les empreses, cosa que resulta inacabable, adjuntem uns gràfics (núms. 2, 4, 6), en els quals s'indica l'extensió de cada empresa, expressada en *hectàrees de regadiu*; en uns altres gràfics (núms. 3, 5, 7 i 8), i a base de la mateixa unitat, donem després el que correspon a cada una de les empreses per home de la família. (Vegi's pàgs. 82 a 86.)

En aquests gràfics, cada ratlla vertical correspon a una empresa i la seva llargada representa el nombre d'hectàrees.

Observi's, però, que hem dit extensió *expressada en hectàrees de regadiu*. Avançant-nos al que direm després, fem un aclariment immediat; ens trobem amb tres tipus de conreu molt diferents quant a grau d'activitat i grau d'intensitat i, en calcular l'extensió de les empreses, ens trobem per consegüent enfront de quantitats que cal considerar heterogènies (extensió de les terres de regadiu, de les terres de secà conreades a base de presseguers, pruneres, etc. i de les terres de secà conreades a base de vinyes, ametllers, garrofers i oliveres). Per tal de tenir xifres homogènies i comparables i que es puguin sumar, hem acceptat que fent igual a un la intensitat o l'activitat d'una Ha. conreada en regadiu, als dos tipus de secà esmentats els correspon un índex de 0.25 i 0.10 respectivament.

Acceptat això, diguem que l'extensió de totes les empreses pot reduir-se a hectàrees de regadiu i expressar-se en aquesta forma. Dir que tal empresa té 0.65 hectàrees de regadiu per home de la família, no pressuposa pas, doncs, que tot sigui regadiu; pot tenir tota mena de terres, per exemple: regadiu 0.40 Hes. + secà de 1.ª 0.60 Hes., equivalents a 0.15 Hes. de regadiu + secà de 2.ª 1 Ha., equivalent a 0.10, o sia $0.40 + 0.15 + 0.10 = 0.65$ Hes.

En els gràfics esmentats ja es distingeix el que és veritablement regadiu del que, éssent secà, se n'ha calculat l'equivalent en regadiu. El primer està traçat amb ratlla plena, l'altre està traçat amb ratlla buida.

Expresades ja, doncs, a grans trets les característiques generals del cas considerat, anem a veure primer que tot les característiques de la producció agrícola que fan els pagesos; veurem després les modalitats especials del conreu per part dels que consideren l'agricultura com a cosa secundària, i amb tot això serà fàcil de donar

després una visió global de la diferent importància que, a Roses de Llobregat, el conreu de la terra té per a uns i altres.

Per tal de donar la màxima precisió a les xifres, referim totes les dades econòmiques a una època més estable que l'actual. Ho referim tot, condicions d'explotació i preus, a allò que regia abans del juliol del 1936.

II

Característiques de la producció, tal com la realitzen aquells que tenen l'agricultura com a única font d'ingressos

En estudiar les característiques de la producció agrícola cal fer una diferenciació fonamental, tal com dèiem fa un moment: terres de secà i terres de regadiu.

Ja hem vist fins a quins punts aquests dos tipus de terra convergeixen en la formació d'una mateixa empresa. Com que quant a aquest extrem, però, hi ha una variació extraordinària, per a l'estudi que anem a fer, serà millor considerar separatament cada un dels tres tipus de conreu següents:

- a) Terres de regadiu del pla.
- b) Terres de secà conreades a base de presseguers, pruneres, etc.
- c) Terres de secà conreades a base de vinya, ametllers, oliveres i garrofers, etc.

Per a major comoditat direm senzillament: regadiu, secà de primera i secà de segona.

1. Ordenació de la producció.

Regadiu. En el regadiu la convergència de bones condicions físiques (clima i aigua) i econòmiques (mercats) han fet possible un conreu d'una intensitat extraordinària. S'hi fan tres esplets cada any, o sia el de la fruita, que és el que podria considerar-se com a conreu principal, i dos esplets de verdures o altres conreus herbacis intercalats.

Referent als conreus arboris no creiem allunyar-nos de la realitat en dir que existeix com a mitjana, per a tot el terme, la següent proporció d'arbres fruiters per Ha.:

Pomeres	...	0.25 H.
Pereres	...	0.10 »
Pereres nanes	...	0.05 »

Presseguers	0.30 H.
Prunères país	0.15 »
Pruneres japoneses	0.10 »
Altres (albercoquers, cirerers)	0.05 »
	<hr/>
	1.00 H.

Les varietats conreades de cada fruiter enumerat, per ordre d'importància, són:

Pomeres... ..	Camosa, Manyàga, Tias, etc.
Pereres	Castell, Campmanya, Penyasca, etc.
Presseguers... ..	Benvingut, Gavatx, etc.
Pruneres... ..	Falsa Clàudia, Reina Clàudia, Royal, etc.

Aquests, fruiters gairebé pertot formen plantacions regulars, especialment en les empreses portades per famílies exclusivament pageses.

En alguns casos d'empreses orientades cap a la producció de llet (un 5 % com a màxim) els fruiters són a les vores del camp, i llavors a dintre ho cenen tot de farratges per al bestiar.

Quant als conreus herbacis associats, l'ordenació cultural es presenta d'una manera ben complexa degut a la notable intensitat del conreu i a la densitat de plantes cultivades. A més, cap d'aquests conreus no apareix com a dominant respecte dels altres.

La quasi totalitat de la terra ve ocupada per les següents plantes: maduixeres, moresc, tomàquets de tardor, mongetes d'aspre o del «ganxet», mongetes nanes, ensiam «trocadero», faves, cols, bròquils, pèsols i altres hortalisses i farratges per al bestiar.

No és fàcil indicar d'una manera exacta les rotacions seguides ni la proporció de cada conreu; per als efectes dels càlculs que haurem de fer, però, suposarem (i això deu ésser ben acostat a la realitat) que per hectàrea de terra s'hi ve a obtenir per any i terme mitjà entre tot el regadiu del poble:

Moresc	0.35 Hes.
Ensiam «Trocadero»	0.35 »
Maduixeres	0.25 »
Mongetes d'aspre	0.25 »
Tomaqueres	0.20 »
Mongetes nanes	0.15 »

Faves	0.15 Hes.
Farratges per al bestiar	0.15 »
Bròquils i cols	0.10 »
Pèsols i altres hortalisses	0.05 »
	<hr/>
	2.00 Hes.

Secà de 1.ª En aquests trossos s'hi conrea el presseguer, la prunera i altres arbres de fruita de consum immediat. Podríem dir que la proporció amb què entren aquests fruiters és la següent:

Presseguer	50 %
Prunera	30 »
Altres fruiters, (albercoquers, cirerers, etcètera	20 »

Les varietats conreades són:

Presseguers... ..	Amsden, May-Flower, Belgues, etc.
Pruneres... ..	Golden Japan, Beauty, Methley, Sta. Rosa, etcètera. Entre les del país, sobretot la Fal- sa Clàudia.

Secà de 2.ª En el que anomenem secà de 2.ª, s'hi cultiva l'ametller, el garrofer, l'olivera i sobretot la vinya, sense apartar-se molt de les següents proporcions:

Vinya	50 %
Ametllers	30 »
Garrofers i oliveres	20 »

Naturalment que totes aquestes xifres no volen representar altra cosa que una mitjana. En el regadiu ja hem dit com era difícil precisar sobre el particular. No és pas més fàcil en els secans, on els fruiters, els conreus arbòrescents, es troben a voltes barrejats, i fins i tot resulta un xic aventurada la classificació que hem fet entre secà de 1.ª i de 2.^a

2. Elements posats en joc per a realitzar, créixer i defensar la producció.

a) *Mà d'obra.*—Com a primer concepte a considerar diguem que, d'acord amb la manera com sol realitzar-se el conreu en la zona estudiada, la mà d'obra necessària per Ha. de cada tipus de conreu, és la següent (expressada en jornals):

I. REGADIU	Per Ha. del conreu considerat aïlladament		Extensió conreada per Ha. mitjana	Jornals per hectàrea mitjana Parcials		Totals	
	Home	Dona		Home	Dona	Home	Dona
a) <i>Arbres fruiters</i>							
Pomeres	130.70	20.41	0.25	32.68	5.10		
Pereres	83.69	14.30	0.15	12.55	2.15		
Presseguers	102.08	14.30	0.30	30.62	2.15		
Pruneres	59.22	8.58	0.25	14.80	2.15		
Altres	49.02	7.14	0.05	2.45	0.36	93.11	11.91
b) <i>Conreus herbacis</i>							
Maduixes... ..	233.76	178.68	0.25	58.44	44.68		
Moresc	69.40	10.12	0.35	24.29	3.57		
Ensiams «Troca- dero»	121.51	14.30	0.35	42.53	5.—		
Tomàquets de tar- dor... ..	187.80	59.91	0.20	37.58	12.—		
Mongetes «G a n- xet»... ..	153.17	—	0.25	38.29	—		
Mongetes nanes.	105.18	—	0.15	15.78	—		
Faves	43.89	34.—	0.15	6.59	5.10		
Cols i bròquils ...	63.30	—	0.10	6.33	—		
Altres hortalisses.	71.46	—	0.05	3.57	—		
Farratges... ..	43.79	—	0.15	6.57	—	239.97	70.35
			Total			<u>333.07</u>	<u>82.26</u>
II. SECÀ 1.ª							
Presseguers	103.12	14.30	0.50	51.56	7.15		
Prunera japonesa	82.70	14.30	0.15	12.40	2.15		
Prunera Clàudia.	67.42	8.58	0.15	10.11	1.28		
Altres fruiters ...	63.28	8.58	0.20	12.65	1.28	86.62	11.86
III. SECÀ 2.ª							
Ametllers	38.80	8.58	0.30	9.51	2.57		
Oliveres i garro- fers	39.81	8.58	0.20	6.76	2.57		
Vinya	89.82	—	0.50	27.62	2.57	43.89	7.71

b) *Forces motrius i maquinària.*—Com a forces motrius auxiliars de l'home per a la producció agrícola hi trobem el bestiar de treball i els camions.

Dintre del terme hi ha uns 200 caps de bestiar de treball i uns 8 camions.

Com a material corrent hi trobem carros (uns 240 en tot el poble), arades, cultivadors, rascles, posts i eines de mà.

No és fàcil fixar en quina proporció tot això intervé en cada empresa. Diguem només que una empresa mitjana de 4 mojudes (2 hectàrees) de regadiu sol tenir: 1 animal, 1 carro, 2 arades, 1 rascle, 1 cultivador, 1 post, 2 forques, 2 tràmeccs, 3 xàpols, 1 pala, 2 sulfatadores i 1 ensofradora.

c) *Aigua.*—Gairebé la totalitat de regadiu s'assorteix d'aigua del canal anomenat de la Infanta, que neix a Molins de Llobregat, a l'encreuament de la carretera de Madrid a La Jonquera. Aquest canal, que té una llargada de 17 Km. i que rega en total 3,230 hectàrees amb una dotació de 1,615 litres per segon, travessa el terme de Roses de Llobregat i permet regar més del 80 % de les terres regades del poble.

La despesa de l'aigua per mojada és de 75 a 100 ptes. anuals, comprenent-hi els drets de l'aigua i les despeses d'escurament de canals.

El 20 % restant de la zona regada ho és mitjançant aigua «rodada», o sia procedent de sínies. Per regar una mojada cal ben bé un jornal i mig d'animal.

El nombre de regades que normalment es donen als fruiters sol ésser de tres; per als conreus intercalats, és molt variable; depèn molt del temps.

d) *Elements fertilitzants.*—Són d'una gran importància en conreus intensius com els que solen fer-se en el Baix Llobregat.

Solen seguir-se normes molt diverses. Apuntem com a cosa més o menys corrent:

En el regadiu solen posar 20 carretades de fems (aplicats abans de les plantacions d'hivern). A més a més, quant a adobs químics apliquen una mitjana de 400 Kgs., però per a alguns conreus, en determinats casos arriben a xifres enormes, com són 500 i 800 Kgs. de sulfat amònic per hortalisses, i 1,000 o 1,500 Kgs. de superfosfat per les mongetes.

En la secà solen femar cada 2 o 3 anys aplicant un vagó de

fems per mojada. Els altres anys s'apliquen uns 500 Kgs. d'adob químic.

La vinya, els ametllers, els garrofers i les oliveres, solen femar-se d'una manera anàloga, encara que amb menys intensitat.

c) *Tractaments de defensa contra les malures.*—Es pot dir que gairebé tot l'any el pagès està en peu de guerra contra el flagell.

El nombre de tractaments aplicats ve a ésser:

	Tractaments a base de			
	Sulfat	Arseniat	Nicotina	Sofre
Pomeres	8	1	—	—
Pereres	8	2	—	—
Presseguers	4	2	—	—
Pruneres... ..	—	2	2	—
Altres fruiters	—	—	1-2	—
Maduixeres	3	—	—	—
Tomaqueres... ..	—	—	3	3
Mongeteres... ..	1	—	—	—
Presseguers en secà	3	1	1	—
Pruneres japoneses	—	1	2	—
Pruneres del país	—	1	2	—
Cirerers, albercoquers, etc.	—	1	1	—
Ametllers... ..	1	—	—	—
Vinya... ..	6	—	—	2

3. Valoració dels productes directes del terreny.

La producció agrícola, netament orientada cap a la producció de fruites i verdures, dona productes que es destinen a la venda directa, sense transformació ulterior.

Solament s'exceptuen d'aquesta norma general, en el regadiu, la producció de morèsc i els pocs farratges que consumeix el bestiar de renda, i en el secà el conreu de la vinya.

Aquests productes de venda directa es reparteixen entre el comerç local (Barcelona sobretot) i l'exportació, més o menys d'acord amb les següents proporcions:

	Consum local	Exportació	
Pomes	100 %	0 %	
Peres	95 »	5 »	(a França, Anglaterra)
Préssecs	85 »	15 »	(a França, Alemanya, Suïssa)
Pruna japonesa ...	70 »	30 »	(a Anglaterra, Bèlgica, Holanda)

	Consum local	Exportació	
Pruna del país ...	90 %	10 %	(a Anglaterra, Holanda, Bèlgica)
Altres ...	98 »	2 »	(a França)
Ensiam «Trocadero»	10 »	90 »	(a Alemanya, Anglaterra, Suïssa i Bèlgica)
Pésols ...	70 »	30 »	(a França)
Altres conreus herbacis ...	100 »	0 »	
Préssecs de secà ...	50 »	50 »	(a França, Suïssa, Bèlgica)
Prunes de secà ...	50 »	50 »	(a Anglaterra, França)

Els residus de l'horta, les fruites avariades i tarades, el moresc i els farratges que es conreen, serveixen de base a una producció secundària dintre de l'empresa: el bestiar de renda. Les cases de pagès tenen com a terme mitjà 3 o 4 vedells d'engreix, 6 o 8 porcs d'engreix; 25 o 30 gallines i conills. A més a més, en tot el terme hi ha de 80 a 90 vaques lleteres.

4. Característiques econòmiques.

Una idea aproximada de les característiques econòmiques de la producció en la zona que estudiem ens la donarà les següents xifres, referides a l'hectàrea mitjana i als anys anteriors al juliol del 1936.

Regadiu:

Producte brut vendible:

Fruiters:		Ptes.
Pomes (1) ...	7,500 × 0.25 H.	= 1,875
Peres (2) ...	5,000 × 0.10 »	= 500
Peres nanes (3) ...	4,900 × 0.05 »	= 245
Préssecs (4) ...	5,000 × 0.30 »	= 1,600
Prunes japoneses (5) ...	4.180 × 0.10 »	= 418
Prunes del país (6) ...	2,750 × 0.15 »	= 412.50
Altres fruites ...		204.25
		<u>5,147.25</u>
Conreus herbacis:		
Maduixes (7) ...	8,420 × 0.25 »	= 2,105
Moresc (8) ...	2,200 × 0.35 »	= 770
Mongetes nanes (9) ...	2,100 × 0.15 »	= 315
Mongetes d'aspre (10) ...	3,300 × 0.25 »	= 825

		Ptes.	
Tomàquets (11)	2,140 × 0.20 H.	=	428
Ensiams (12)	4,200 × 0.35 »	=	1,470
Faves (13)	1,750 × 0.15 »	=	262.50
Cols i bròquils (14)	1,500 × 0.10 »	=	150
Altres verdures	1,500 × 0.05 »	=	75
Farratges	1,000 × 0.15 »	=	150
			6,550.50
Total			11,805.25

Cost de producció deduït el treball:

Despeses anuals: 8

Llavors i planters (15)	210.50	
Adobs (16)	400.—	
Aigua	200.—	
Canyes	90.—	
Despeses d'aliments i jaços per al bestiar (17)	540.—	
Insecticides i anticriptogàmics (18)	71.90	
Conservació del mobiliari (19)	85.60	
Assegurances i riscos (20)	111.30	
Contribució i consums	175.—	
Generals i administració	250.—	2,134.30

Amortitzacions:

Plantacions (21)	200.27	
Bestiar del treball (22)	62.47	
Mobiliari mort (23)	81.13	343.87

Servei dels capitals:

Terra (24)	750.—	
Plantacions (25)	250.32	
Capital d'explotació (26)	88.25	1,088.57
Total		3,566.74

Remuneració resultant del treball:

Producte brut vendible	11,805.25 ptes.
Cost de producció (excepte el treball)	3,566.74 »
Remuneració del treball	8,238.51 ptes.

Secà de 1.^a

Producte brut vendible:

Presseguers (27)	4,200 × 0.50 =	2,100 ptes.
Pruneres japoneses (28)	4,500 × 0.10 =	450 »
Pruneres del país (29)	2,400 × 0.20 =	480 »
Altres fruiters (30)	2,800 × 0.20 =	560 »
Total		<u>3,590 ptes.</u>

Cost de producció, deduït el treball:

Despeses anuals (31):

Adobs	225.—	ptes.
Insecticides i anticriptogàmics	72.50	»
Aliments i jaços per al bestiar	200.—	»
Conservació i reparació del mobiliari	43.10	»
Assegurances i riscos	40.65	»
Despeses diverses	30.—	»
Impostos	30.—	»
Generals i administració	100.—	» 741.25
Amortitzacions (32)		» 161.70

Serveis dels capitals:

Terra (33)	180.—	ptes.
Plantacions (34)	184.—	»
Capital d'explotació (35)	44.15	» 408.15
Total		<u>1,311.10</u>

Remuneració resultant del treball:

Producte brut vendible	3,590.—	ptes.
Cost de producció (excepte el treball)	1,311.10	»
Remuneració del treball		<u>2,278.90 ptes.</u>

Secà de 2.^a

Producte brut vendible:

Ametllers	1,000 × 0.30 =	300 ptes.
Garrofers	900 × 0.20 =	180 »
Oliveres		
Vinya	1,500 × 0.50 =	750 »
Total		<u>1,230 ptes.</u>

Cost de producció, deduït el treball:

Despeses anuals:

Adobs	84.—	
Insecticides i anticriptogàmics	50.—	
Aliments i jaços per al bestiar de treball	80.50	
Conservació i reparació del mobiliari	14.05	
Assegurances i riscos	17.65	
Impostos	25.—	
Generals i administració	50.—	321.20 ptes.
Amortitzacions		46.15 »

Servei dels capitals:

Terra	105.—	
Plantacions	105.20	
Capital d'explotació	20.65	230.85 ptes.
Total		597.20 ptes.

Remuneració resultant del treball:

Producte brut vendible	1,230.— ptes.
Cost de producció, deduït el treball	597.20 »
Remuneració del treball	<u>632.80 ptes.</u>

Un lleuger cop d'ull a aquestes xifres ens fa veure la gran diversitat d'elements que hi intervenen i això sol dona ja a entendre la possibilitat que els resultats variïn entre límits molt amplis. Més que altra cosa aquestes variacions són degudes a les oscil·lacions del preu de la fruita d'exportació.

Hem procurat donar unes xifres mitjanes, sense altra finalitat que la d'arrodonir millor la visió de les característiques de l'agricultura estudiada.

Aquestes xifres ens permeten afirmar que, tal com es realitza la producció agrícola en la zona considerada, per a poder aconseguir anualment 3,500 ptes. en concepte de remuneració del seu treball, un treballador necessita disposar de les següents extensions de terra:

Si es tracta de regadiu:

$$3,500 \text{ ptes.} : 8,238.51 \text{ ptes.} = 0.42 \text{ Hes.}$$

Si es tracta del que hem anomenat secà de 1.ª:

$$3,500 \text{ ptes.} : 2,278.90 \text{ ptes.} = 1.54 \text{ Hes.}$$

Si es tracta del que hem anomenat secà de 2.ª:

$$3,500 \text{ ptes.} : 632.80 \text{ ptes.} = 5.53 \text{ ptes.}$$

Per altra banda, havíem trobat que el conreu d'una hectàrea de de terra exigia el següent nombre de jornals d'home a l'any (a part dels que podia aportar la dona):

En el regadiu	333.7
En el secà de 1. ^a	86.62
En el secà de 2. ^a	43.89

Tenint en compte que en aquests tres tipus d'agricultura, el treball no ve igualment ben distribuït durant l'any, car un home, amb el conreu exclusiu de regadiu, podria arribar a fer 300 jornals útils a l'any, mentre que no en faria més de 250 en el secà de 1.ª, ni més de 200 en el secà de 2.ª, i com que en aquests casos darrers, no és possible d'anar alternant les feines amb tanta precisió com en el regadiu i queden temporades d'atur forçós, podríem dir que l'extensió sobre la qual es pot estendre el treball d'un home per a sotmetre-la a un conreu normal és:

Regadiu	300 jor.	:	333.17 jor.	=	0.90 Hes.
Secà de 1. ^a	250 »	:	86.62 »	=	2.88 »
Secà de 2. ^a	200 »	:	43.89 »	=	4.56 »

Comparant aquestes xifres tenim:

	Extensió que necessita conrear un home per a aconseguir a l'any 3.500 ptes. en concepte de remuneració del treball	Extensió que pot arribar a conrear un home per tal de mantenir la terra en conreu normal (comptant amb l'ajut temporal de la dona, en la proporció prevista)
Regadiu... ..	0.42 hectàrees	0.90 hectàrees
Secà 1. ^a	1.54 »	2.88 »
Secà 2. ^a	5.53 »	4.56 »

Es el que ve representat en el gràfic núm. 9 (pàg. 86).

Això vol dir que mentre el regadiu deixa un ampli marge perquè un home aconseguixi a l'any la remuneració mínima que hem considerat indispensable per a ell i la seva família, en el secà aquest marge es redueix, i en el que hem anomenat secà de 2.ª, o sia en el secà conreat a base d'oliveres, garrofers, vinya i ametllers, resulta gairebé

materialment impossible d'aconseguir si no és fent un treball superior al normal.

Aquesta diferència de remuneració que aconseguix, el treball agrícola dintre del mateix poble segons sigui aplicat a una o altra part del terme, ens explica el perquè tothom s'aboca a les terres de regadiu, mentre que les altres queden sovint incultes, i ens explica encara el perquè en el secà els pagesos han procurat suprimir la vinya i l'olivera i estendre fins on els ha estat possible les plantacions de presseguers i pruneres, mentre les dificultats que s'han anat posant a l'exportació de la fruita fresca no ho han impedit.

No perdem de vista de totes maneres que no és pas que hi hagin uns pagesos que ho tinguin tot al secà, i altres que ho tinguin tot al regadiu. La major part d'ells tenen poc o molt de secà i poc o molt de regadiu.

III

Característiques de la producció tal com la realitzen aquells que tenen l'agricultura com a activitat secundària

El conreu de la terra per part d'aquells que el tenen com a ocupació secundària d'unes activitats altres que l'agricultura, no respon pas sempre exactament a les mateixes característiques que la producció realitzada per part d'aquells que el tenen com a cosa principal.

Quant a l'ordenació cultural, cal fer ressaltar en els conreus herbàcis una orientació neta de cara al conreu familiar. Això mateix s'esdevé amb el conreu arbori, quan són ells els que el menen; hi ha tota mena de fruiters barrejats per tal de tenir un xic de tot. El que passa, però, en realitat, és que sovint els arbres no els menen ells; segons els tractes d'abans, els arbres solia quedar-se'ls el propietari per a explotar-los pel seu compte, i era només el conreu de les plantes herbàcies intercalades el que donava a conrear a parts de fruits.

Quant a intensitat, el conreu, en aquests casos, més aviat resulta superior que en els altres, perquè es tracta generalment de conreadors que tenen més temps disponible que terra per treballar. La perfecció del conreu, en canvi, sol ésser inferior; es ressent del fet

d'ésser realitzat per conreadors que han de distreure la seva atenció en altres activitats.

Quant a resultats econòmics que aquests conreadors parcials aconseguixen de la terra, per a alguns podríem repetir el mateix que hem dit per als que són pàgesos exclusivament; per a molts d'altres, en canvi, si ho referim, com hem fet fins ara, a les condicions i als preus d'acord amb els quals es desenvolupava la producció abans del juliol del 1936, hem de tenir en compte dues coses: a) que, tal com acabem de dir, solia tractar-se de terres el propietari de les quals en donava a conrear els baixos al quart dels grans (faves i moresc, etcètera) i al terç de les hortalisses; les despeses, que afecten tant els arbres com els baixos, solien repartir-se a parts iguals; b) que, com que els productes es destinaven gairebé tots al consum familiar o eren venuts directament al mercat, la valor d'aquests productes, comparativament amb el que hem vist abans, podria considerar-se que venia augmentada en realitat en un 20 %, que és el que en els casos en què no coincideixen la producció i el consum en una mateixa persona, va a raure, com a mínim, a mans dels intermediaris. Llavors, en aquestes condicions, tenim que el conreu dels baixos, que exigeix per hectàrea, segons hem vist, uns 290 jornals d'home (1), és capaç de proporcionar a aquest treball una remuneració que es pot calcular de la següent manera:

Producte brut vendible per Ha. (corresponent al conreador):

Hortalisses... ..	(4,518.50 ptes. × $\frac{2}{3}$ × $\frac{120}{100}$ = 3,614.80 ptes.
Grans i llavors	(1,032.50 » × $\frac{3}{4}$ × $\frac{120}{100}$ = 929.25 »
Total	4.544.05 »

Cost de producció, excepte el treball, per Ha. (pagat pel conreador).

Despeses anuals:

Llavors i plantes	210.50
Adobs	200.—

(1) Jornals d'home	239.97
Jornals de dona 70.35, equivalents a jornals d'home (70.35 × 0.7) =	49.23
Total	289.10 jornals

Canyes	90.—	
Sulfat	12.15	
Assegurances i riscos	13.50	
Impostos	25.—	
Generals i administració	50.—	601.15 ptes.
Amortitzacions.....		43.85 »
Serveis dels capitals		15.— »
		<hr/>
Total		660.— ptes.

Remuneració resultant del treball del conreador dels baixos:

Per hectàrea	4,544.05	— 660 =	3,884.05 ptes.
Per jornal d'home o el seu equiva-			
lent	3,884.05	: 290 =	13.39 »

IV

Importància que té l'agricultura per cada tipus de conreador

Vista la forma com està distribuïda la terra a Roses de Llobregat entre pagesos i no pagesos i vistes les característiques econòmiques que aproximadament i com a mitjana es poden fixar per a cada cas, és possible de donar un resum de l'ocupació que troba en el conreu de la terra i de la remuneració que n'extreu cada un dels grups d'individus esmentats.

Temps absorbit pel conreu de la terra.

El conreu de la terra, rares vegades absorbeix durant l'any la totalitat dels temps disponible del pagès; quant menys, hi ha sempre temporades d'inactivitat forçosa que vénen més o menys reduïdes en els casos de pluriconreu i en els casos de disposar de petites indústries casolanes o de ramaderia.

En els *nuclis de concentració*, és a dir, en les zones de gran densitat de població, com és el cas de Roses de Llobregat, en les quals hi ha més demanda de terra que terra disponible, és on els pagesos solen disposar de menys terra comparat amb la que podrien menar. Es en aquests llocs on la terra sol escassejar més.

Ja havíem indicat en un altre lloc d'aquest article l'extensió de terra que un pagès pot bonament conrear a Roses de Llobregat.

A continuació indiquem ara el que, terme mitjà, es pot considerar que ve a ésser l'ocupació trobada en l'agricultura pels individus de cada un dels grups considerats. El nombre de jornals anuals exigit pel conreu de la terra que menen, el determinem multiplicant l'extensió de cada classe de terra pel nombre de jornals necessaris (expressats en jornals d'home i suposant que els jornals de dona equivalen a 0.7 jornals d'home):

Grup 1.

0.4111	hes. de regadiu	×	390.75	jornals	=	160.63	jornals	
0.3639	» »	secà 1. ^a	×	94.92	»	=	34.54 »	
0.3085	» »	» 2. ^a	×	49.28	»	=	15.20 »	
							210.37	jornals

Grup 2.^a

(Considerats només els individus pagesos)

0.2987	hes. de regadiu	×	390.75	jornals	=	116.71	jornals	
0.5090	» »	secà 1. ^a	×	94.92	»	=	48.31 »	
0.2874	» »	» 2. ^a	×	49.28	»	=	14.16 »	
							179.18	jornals

Grup 3.^r

Dintre del grup tercer, l'ocupació serà variable segons es tracti només que del conreu dels baixos, o del conreu dels arbres i tot.

Si es tractava de conreu total, l'ocupació mitjana per home resultaria ésser:

0.1060	hes. de regadiu	×	390.75	jornals	=	41.41	jornals	
0.1616	» »	secà 1. ^a	×	94.92	»	=	15.33 »	
0.1080	» »	» 2. ^a	×	49.28	»	=	5.32 »	
							62.06	jornals

Si es tractava només que del conreu dels baixos i suposant tota la terra en el regadiu, llavors l'ocupació fóra:

$$0.1572 \text{ hes. de regadiu} \times 290 \text{ jornals} = 45.58 \text{ jornals}$$

Tot això no volen ésser més que dades mitjanes al voltant de les quals oscillen els casos particulars.

En cada grup hi ha individus que tenen més terra de la que poden menar ells personalment; aquests, però, no solen recórrer a jornalers assalariats més que quan no poden atendre ells tots sols la feina i estan en condicions de fer, per consegüent, si volen, més jornals que la mitjana. Hi ha, en canvi, aquells altres que tenen poca terra i van a jornal i en ells el que és més probable és que malgrat els seus esforços no arribin a fer mai el nombre de jornals que hem trobat com a mitjana.

A més d'això no hem de perdre de vista que, en realitat, en qualsevol dels tres grups el nombre de jornals que exigeix durant l'any el conreu de les esmentades extensions sol ésser superior a l'indicat. Es que en els càlculs transcrits no hem tingut en compte les petites produccions ramaderes (conills, aviram, porcs, etc.) que serveixen tant per a arrodonir el temps ocupat com d'ingressos per als interessats.

Remuneració obtinguda amb el conreu de la terra.

El mateix procediment seguit per a calcular l'ocupació mitjana aproximada que proporciona el conreu de la terra a cada un dels individus dels tres grups d'agricultors que hem considerat, l'utilitzem per a deduir la remuneració mitjana aconseguida gràcies a aquest treball, i trobem:

Grup 1.º

0.4111 hes. de regadiu	×	8.238.51 ptes.	=	3.386.85 ptes.
0.3639 » » secà 1. ^a	×	2.278.90 »	=	829.29 »
0.3085 » » » 2. ^a	×	632.80 »	=	195.21 »
Total				4.411.35 ptes.

Grup 2.º

(Considerat només d'individus pagesos):

0.2987 hes. de regadiu	×	8.238.51 ptes.	=	2.460.84 ptes.
0.5090 » » secà 1. ^a	×	2.278.90 »	=	1.159.96 »
0.2874 » » » 2. ^a	×	632.80 »	=	181.86 »
Total				3.802.66 ptes.

Grup 3.º

Si tenen el conreu complet de la terra:

$$0.1060 \text{ hes. de regadiu} \times 8,238.51 \text{ ptes.} = 873.28 \text{ ptes.}$$

$$0.1616 \text{ » » secà 1.ª} \times 2,278.90 \text{ »} = 368.27 \text{ »}$$

$$0.1080 \text{ » » » 2.ª} \times 632.80 \text{ »} = 68.34 \text{ »}$$

$$\text{Total } 1,309.89 \text{ ptes.}$$

Si tenen només el conreu dels baixos i suposant tota la terra de regadiu:

$$0.1572 \text{ hes.} \times 3,884.05 \text{ ptes.} = 610.57 \text{ ptes.}$$

V

Conclusions

Com a resum de les notes compilades en aquest article, podem apuntar les següents conclusions:

1.ª En la població estudiada, el conreu de la terra com a ocupació secundària dels no agricultors, constitueix un fenomen que ha arribat a assolir una importància considerable, ja que afecta el 19.4 % dels treballadors que figuren en el cens de la població, i el 14.6 % de la terra conreable en el regadiu i el 20 % en el secà del terme. Tot això no considerant més que aquelles famílies en les quals no hi ha cap membre exclusivament pagès. Si hi incloem aquelles famílies algun component de les quals fa de pagès mentre la resta es dediquen a altres ocupacions no agrícoles, les xifres donades passarien a ésser el 29.4 % de la població i al 24.6 % i 34.3 %, respectivament, de la terra conreada.

2.ª Quant a professions que hagin demostrat preferència per a aquest sistema d'explotació de la terra, no sabríem assenyalar-ne cap; s'hi dediquen amb la mateixa intensitat treballadors de totes menes, des de manobres i jornalers a empleats d'oficines.

3.ª Quant a terres afectades, n'hem trobades, en el secà i en el regadiu, en la proporció ja indicada. El que sí cal subratllar, en un lloc i altre, és la major intensitat que ofereix en les terres veïnes del poble.

4.ª Quant al que econòmicament representa per als interessats, hem trobat:

a) Que considerant el cas de les famílies en les quals hi ha una neta diferenciació d'ocupacions, o sia d'aquelles que tenen algun

dels seus membres exclusivament pagès, mentre els altres tenen ocupació total en el comerç o en la indústria, de les dades recollides se'n desprèn que considerats només els individus pagesos, l'extensió mitjana de terra conreada que els correspon a cada un d'ells, és ja quelcom inferior a la que correspon als individus que hem inclòs dintre el grup de famílies exclusivament pageses; de totes maneres, aquesta extensió cau prou bé dintre del que pot considerar-se empresa normal (o sia dintre dels límits del que un home pot bonament conrear i trobar-hi la remuneració anual suficient) per a poder afirmar que, en aquest cas, el conreu de la terra ha de considerar-se com a instrument de treball d'amplitud suficient per als individus pagesos, però només que per a ells.

b) Que considerant el cas de les famílies en les quals cap dels seus membres no és exclusivament pagès, l'ocupació que trober en l'agricultura realitzada per compte propi, resulta en general netament insuficient per a viure; és que ja la realitzen només que com a cosa secundària i a estones perdudes. Terme mitjà podríem dir que els absorbeix durant un temps que, considerades jornades de 8 hores i 300 dies de treball a l'any, representa aproximadament del 15 al 20 % del temps. Quant a remuneració aconseguida, suposant que l'anyal normal sia de 3,500 ptes., el conreu de la terra els en ve a proporcionar del 17 al 37 %, segons que de la terra de la qual disposen en tinguin només el conreu dels baixos, com fan molts, o arribin a tenir-ne inclús el conreu dels arbres.

(1) El rendiment de les pomes sol ésser el següent :

Camoses	1,020	quart.	a 7 ptes.	=7,140 ptes./H.
Manyaga	1,420	»	6 »	=8,520 »
Ties	1,225	»	6 »	=7,350 »

(2) El rendiment de les peres sol ésser :

Capmanya... ..	1,125	quart.	a 4 ptes.	=4,500 ptes./H.
Altres	1,020	»	5 »	=5,100 »

(3) El rendiment de les peres nanes sol ésser :

817 quarteres a 6 ptes.=4,902 ptes./H.

(4) El rendiment dels préssecs sol ésser :

Groc	817	quart.	a 6 ptes.	=4,902 ptes./H.
Blanc	1,020	»	5 »	=5,100 »

(5) El rendiment de la prunera japonesa sol ésser :

Grogà	817	quart.	a 4 ptes.	=3,268 ptes./H.
Roja	1,020	»	5 »	=5,100 »

(6) El rendiment de les pruneres del país sol ésser :

Falsa Clàudia	1,120	quart.	a 3 ptes.	=3,360 ptes./H.
Reina Clàudia... ..	612	»	4 »	=2,448 »

- (7) El rendiment de les maduixeres sol ésser :
 3,360 Kg. a 2.50 ptes.=8,400 ptes./H.
- (8) Comptem un rendiment de 110 quarteres a 20 ptes.=2,200 ptes./H.
- (9) Comptem per Ha. 35 quarteres a 60 ptes.
- (10) Comptem per Ha. 55 quarteres a 60 ptes.,
- (11) Comptem per Ha. 715 quarteres a 3 ptes.
- (12) Comptem per Ha. 2,100 caixes a 2 ptes.
- (13) Comptem per Ha. 35 quarteres a 56 ptes.
- (14) Comptem per Ha. 3,600 caps a 0.40 ptes.
- (15) Comptem en concepte de planter o llavor per Ha. : maduixeres, 300 pesetes; moresc, 30; mongetes, 60; tomàquets, 60; ensiams, 150; faves, 30; cols i bròquils, 240; altres, 60. La quantitat consignada de 210.50 ptes. és el que correspon per Ha. mitjana en les quals intervingui cada un d'aquests conreus en la forma abans esmentada.
- (16) Els adobs comprenen :
 20 carretades de fems a 15 ptes.=300 ptes.
 400 Kgs. d'adob químic a 25 » =100 »
 400 ptes.
- (17) Comptem que correspon carregar per Ha. la meitat de l'alimentació d'un animal de treball o sigui 540 ptes. a l'any.
- (18) Com a insecticides i anticriptogàmics comptem per Ha. :
 Sulfat de coure... .. 32.90 Kgs. a 1 pta. =32.90 ptes.
 Arseniat de plom 6.50 » 4 ptes.=26.— »
 Nicotina... .. 0.52 » 25 » =13.— »
 71.90 ptes.
- (19) En concepte de conservació del mobiliari viu i mort comptem per Ha. :
 Mobiliari viu 750 ptes.×5 %=37.50 ptes.
 Mobiliari mort 962 » ×5 %=48.10 »
 85.60 ptes.
- (20) En concepte d'assegurances i riscos comptem :
 Per al bestiar de treball... .. 2 %×750= 15.— ptes.
 Per al mobiliari mort 2 %×962= 19.30 »
 Accidents del treball 27.— »
 Retir obrer obligatori... .. 50.— »
 Total 111.30 ptes.
- (21) En concepte d'amortització de les plantacions comptem :
 Pomes... .. el 1.78 % de 1,800= 28.48 ptes.
 Pereres » 1.78 % » 600= 10.68 »
 Pereres nanes » 2.26 % » 420= 14.11 »
 Presseguers » 4.99 % » 1,890= 94.31 »
 Pruneres japoneses... .. » 4.99 % » 600= 29.94 »
 Pruneres del país » 2.40 % » 648= 15.55 »
 Altres... .. » 2.40 % » 300= 7.20 »
 Total 200.27 ptes.
- (22) Com a amortització del bestiar de treball comptem : el 8.33 % de 750 ptes.
- (23) Comptem el 8.33 % de 962 ptes., o sigui del mobiliari corresponent per hectàrea.
- (24) Comptem el 3 % de 25,000 ptes., que és el que es pagava per hectàrea de regadiu.
- (25) Comptem el 4 % del valor de la plantació mitjana per hectàrea, que hem calculat a base de la valor que tenen les plantacions regulars considerades aïlladament :

	Valor de l'Ha. de plantació considerada aïlladament	Proporció en que entra en l'Ha. mitjana	Capital de plantació cor- responent per Ha. mitjana
Pomeres	7,200	0.25	1,800 ptes.
Pereres	6,000	0.10	600 »
Pereres nanes... ..	8,400	0.05	420 »
Presseguers... ..	6,300	0.30	1,890 »
Pruneres japoneses. ...	6,000	0.10	600 »
Pruneres del país	4,320	0.15	648 »
Altres	6,000	0.05	300 »
		1.00	6,258 ptes.

(26) Comptem el 5 % del capital d'explotació, que ve a ésser per hectàrea mitjana :

Mobiliari viu :

(Un cap per cada dues hectàrees).—Per hectàrea... .. 750'— ptes.

Mobiliari mort :

Per 2 hectàrees :

Carro... ..	500
Carro de trabuc	400
Arada	150
Cultivador	200
Rascle	180
Altres	600
	2,030

Per hectàrea 1,015.— ptes.

Total 1,765.— ptes.

(27) Comptem per hectàrea de conreu exclusiu 700 quarteres a 6 pessetes.

(28) Comptem per hectàrea de conreu exclusiu 900 quarteres a 5 pessetes.

(29) Comptem per hectàrea de conreu exclusiu 800 quarteres a 3 pessetes.

(30) Comptem per hectàrea de conreu exclusiu 700 quarteres a 4 pessetes.

(31) Comptades analíticament pel mateix procediment que en el conreu de regadiu.

(32) Per als fruiters comptem, respectivament, el 3.90 %, 4.99 % i 2.40 % per a presseguers, pruneres japoneses i pruneres del país.

(33) Comptem el 3 % de 6,000 pessetes.

(34) Comptem la valor de la plantació que correspondria a l'hectàrea mitjana de la següent manera :

	Per Ha. aïlladament	Per Ha. mitjana
Presseguers... ..	$5,600 \times 0.50 = 2,800$ ptes.	
Pruneres	$3,600 \times 0.30 = 1,080$ »	
Altres fruiters	$3,600 \times 0.20 = 720$ »	
		4,600 ptes.

(35) Comptem que per hectàrea mitjana li correspon el següent capital d'explotació :

Mobiliari viu :

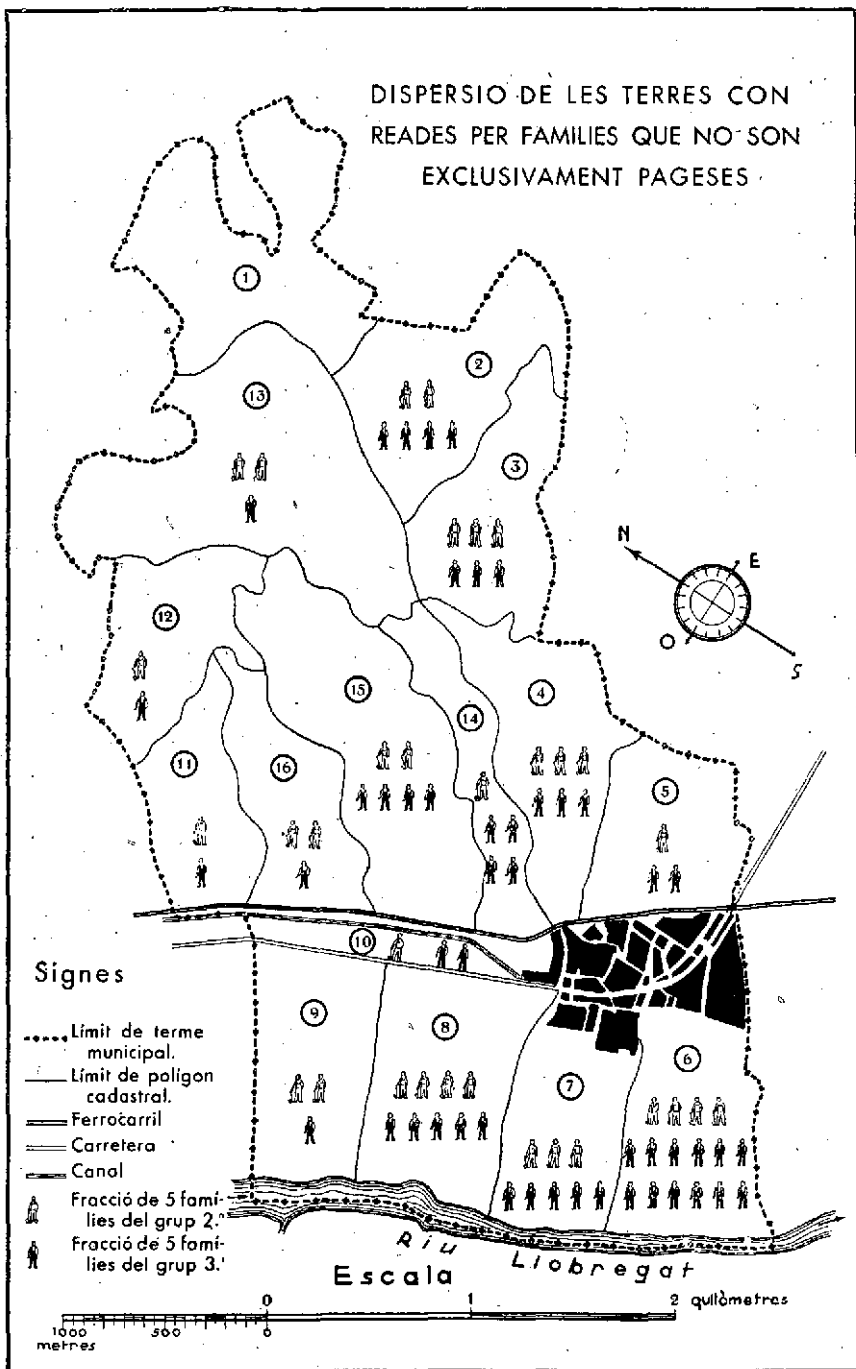
(Part corresponent del bestiar de treball) 375.—

Mobiliari mort :

(Part corresponent) 507.50

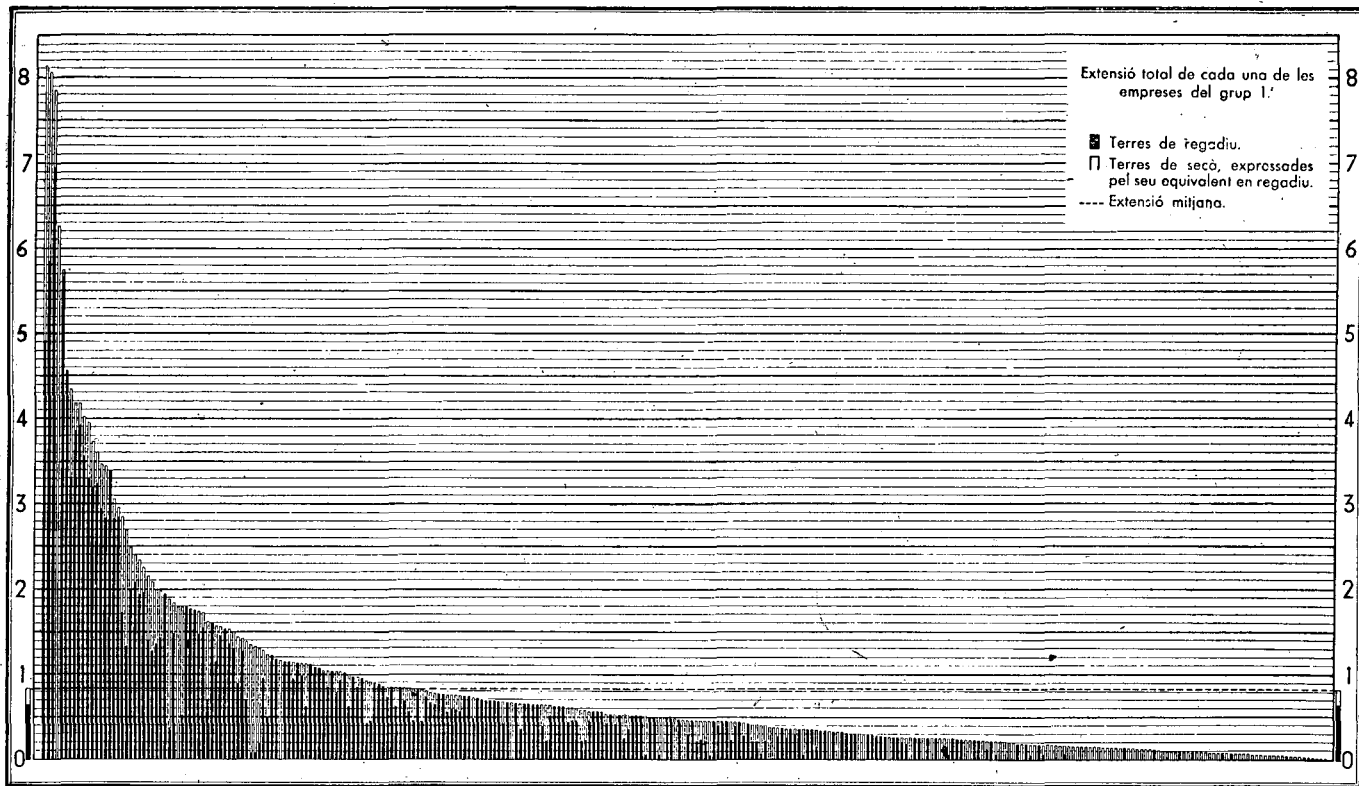
Total 882.50

DISPERSIO DE LES TERRES CON
 READES PER FAMILIES QUE NO SON
 EXCLUSIVAMENT PAGESES

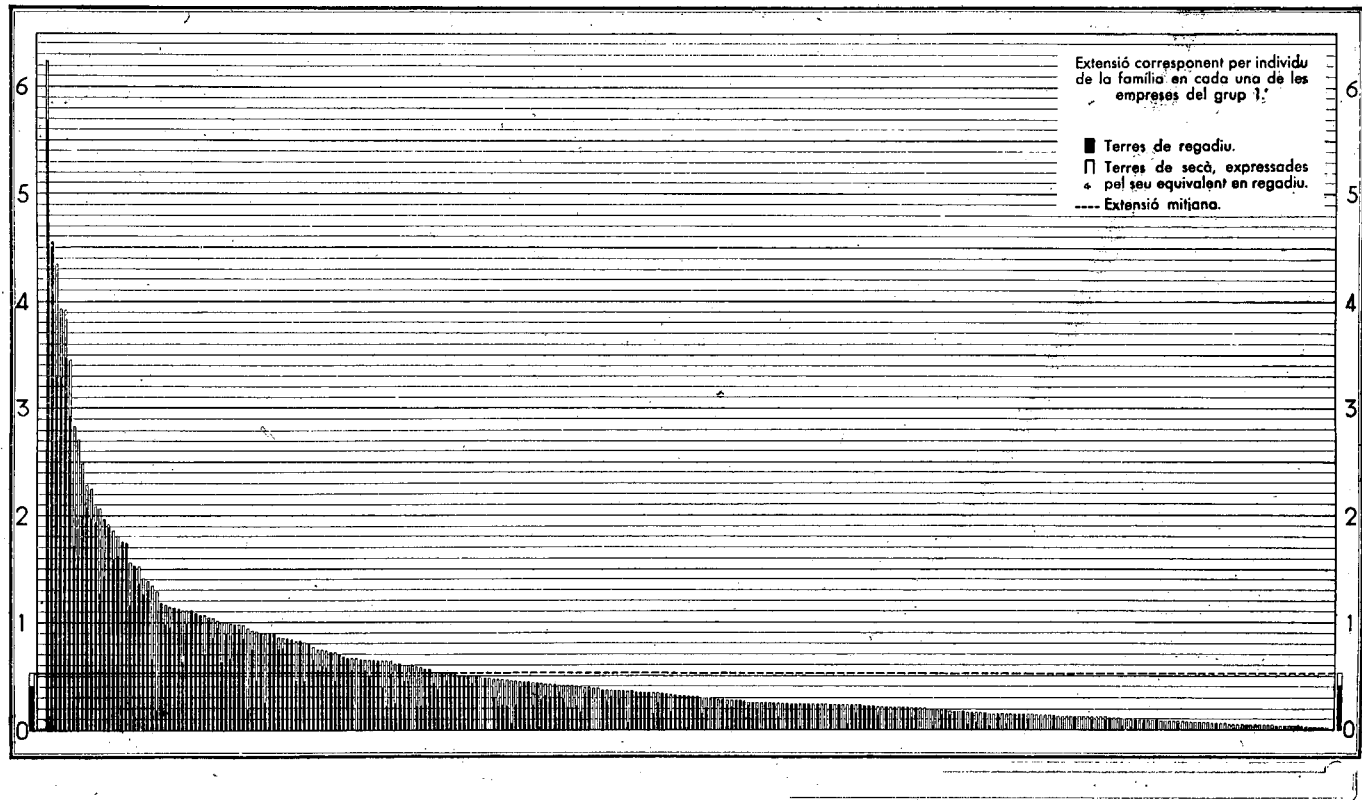

Gràfic n.º 1

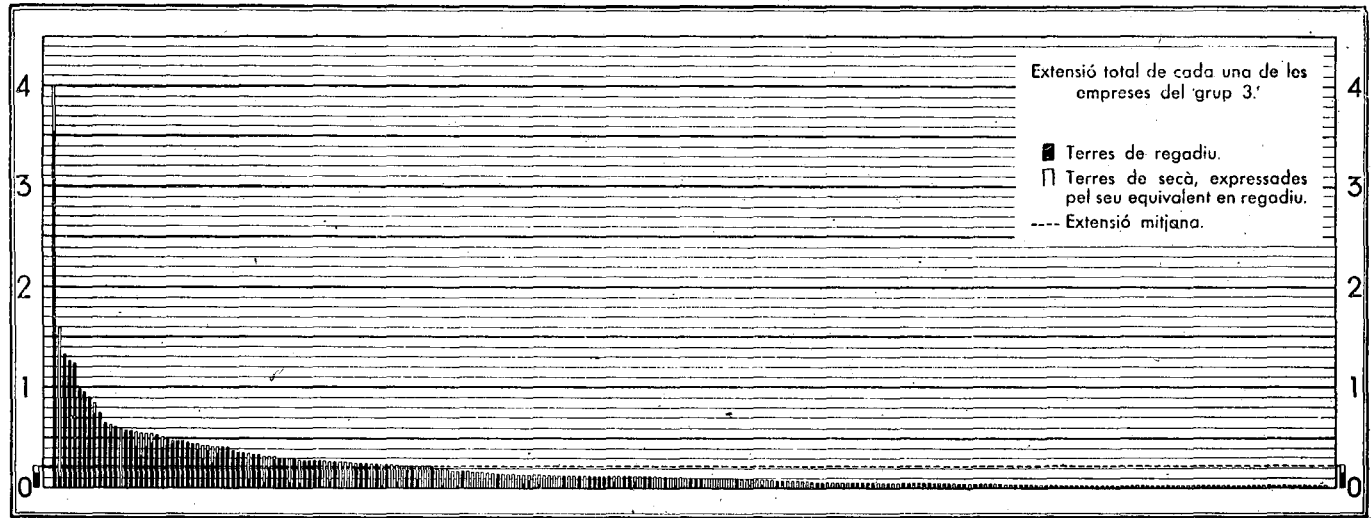
Gràfic n.º 2

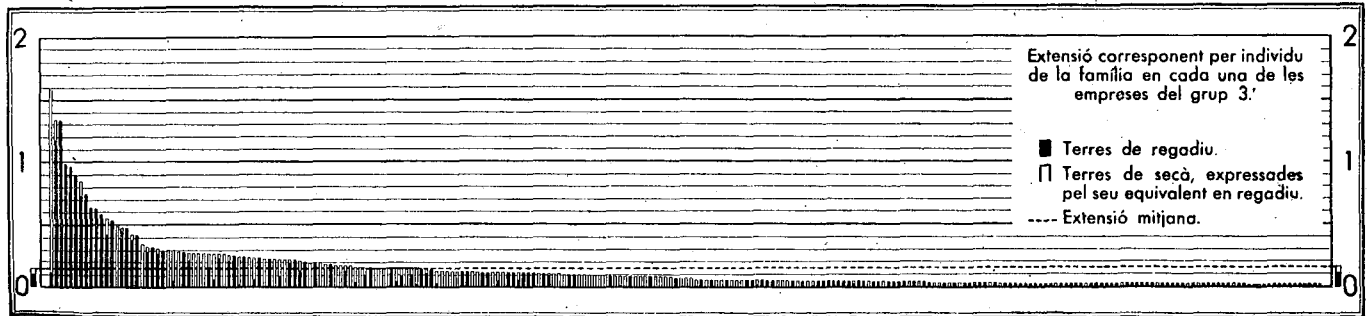
Gràfic n.º 3

Gràfic n.º 4

Gràfic n.º 5

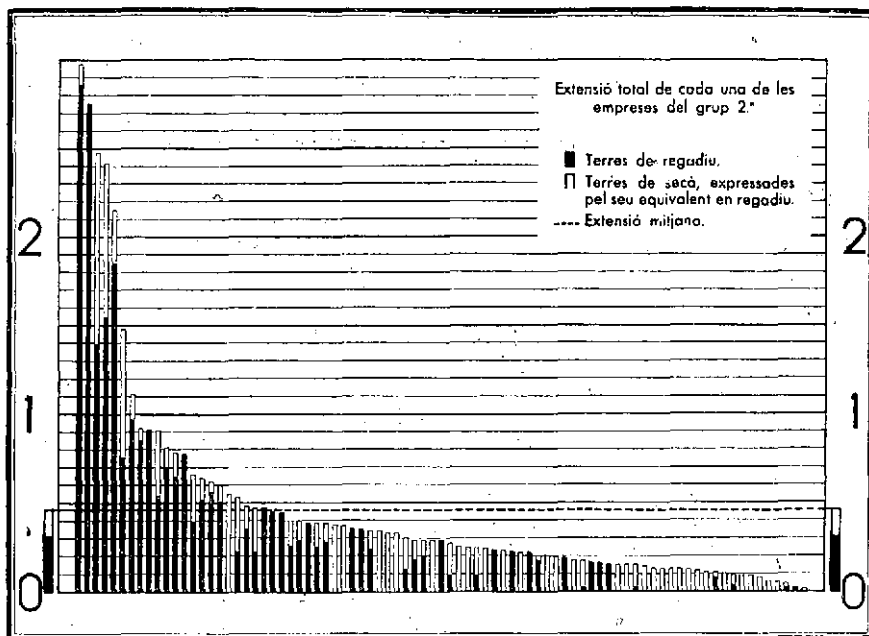

Gráfico n.º 6

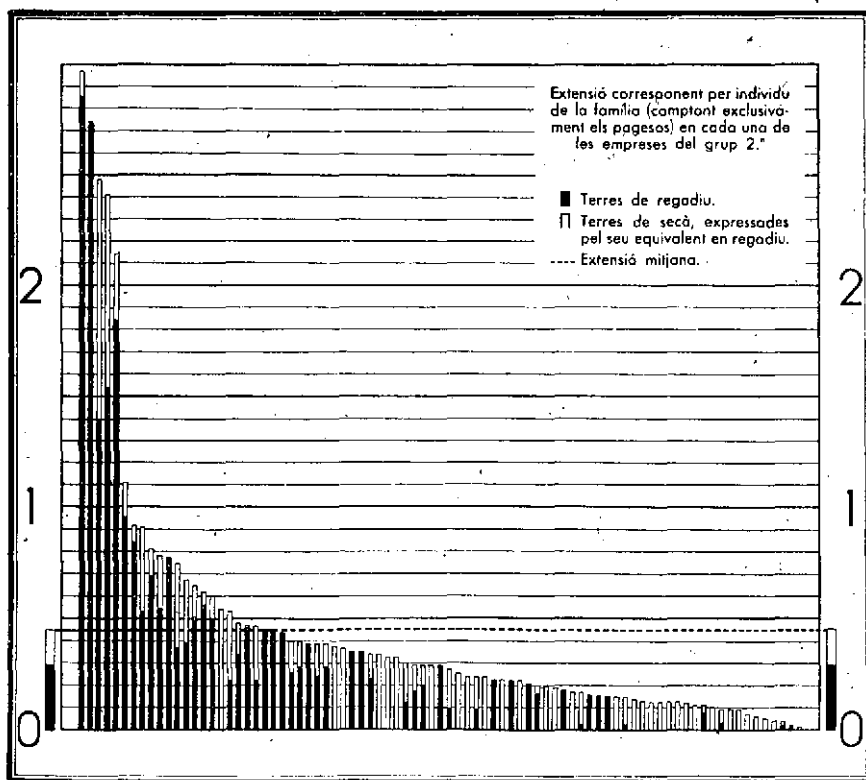
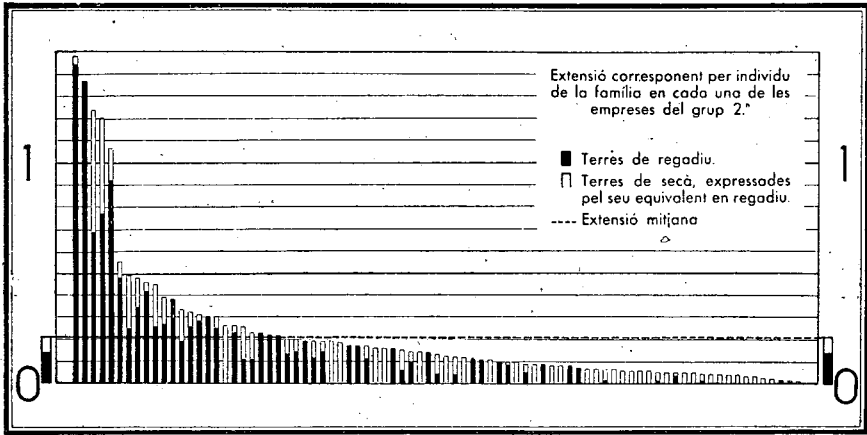
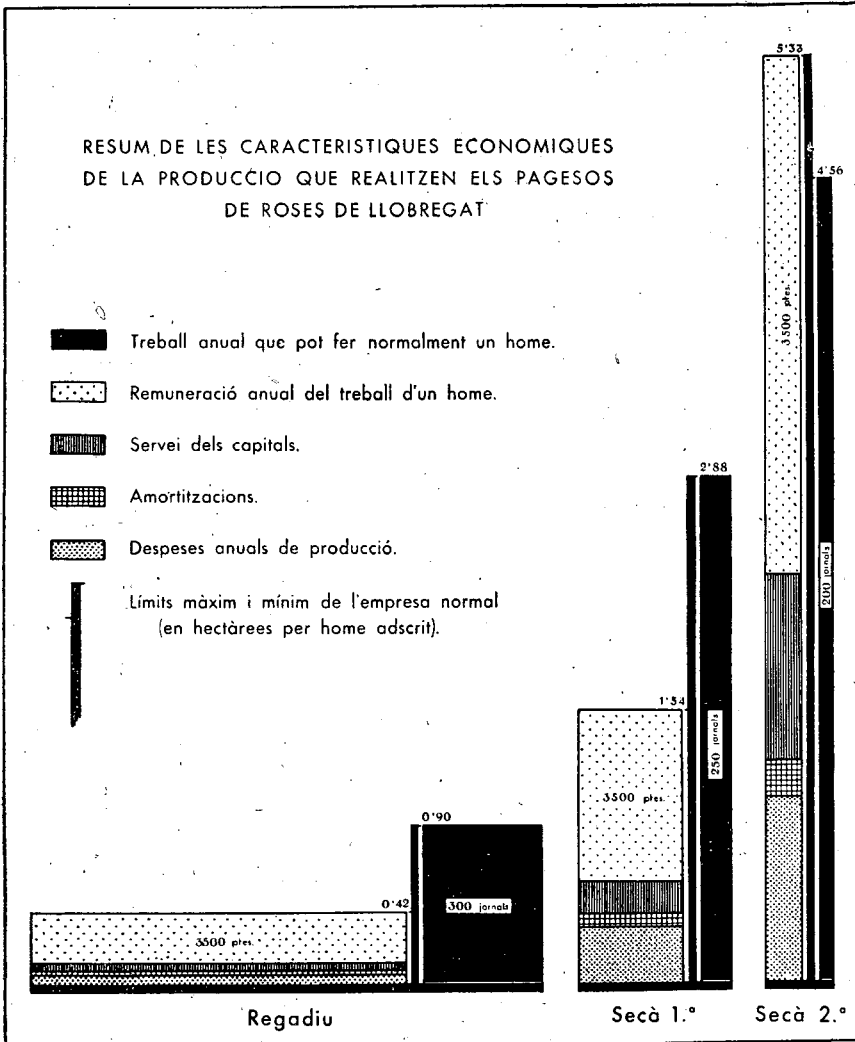

Gráfico n.º 7

Gràfic n.º 8

Gràfic n.º 9

BIBLIOGRAFIA

- (1) Adams, R. L., i Wann, J. L., «Part-time Farming for income», Bulletin 581, University of Agriculture Berkeley, California, 1934.
- (2) Gorni, O., «Pour une nouvelle organisation de la production et de la distribution agricoles», Conférence Internationale des plans du travail, Genève, 1936.

RESUMEN

En este artículo sus autores estudian las características que en el término municipal de Roses de Llobregat ofrece el cultivo de la tierra por parte de aquéllos que tienen como principal actividad una ocupación no agrícola, y llegan a las siguientes conclusiones:

a) Que este sistema de explotación de la tierra ha adquirido en la mencionada localidad una importancia considerable por cuanto afecta al 19.4 por 100 de la población y al 14.6 por 100 del suelo cultivable en regadío y al 20 por 100 del de secano. Estas cifras llegan al 29.4 por 100 para la población y al 24.6 y 34.3 por 100 respectivamente del suelo cultivable, caso de incluir todas aquellas familias mixtas; en las que unos individuos son agricultores, mientras otros se dedican a ocupaciones no agrícolas.

b) Que se han dedicado a ello individuos de todas las profesiones.

c) Que ha adquirido intensidad en el secano y en el regadío, según hemos ya expuesto, pero que ésta, siempre ha sido mayor en las cercanías del pueblo.

d) Que para aquellas familias que hemos llamado mixtas, cabe considerar que el cultivo del campo constituye un instrumento de trabajo, de amplitud suficiente para los miembros de la familia que constan como agricultores, pero nada más que para ellos; y finalmente.

e) Que para aquellas familias en las que ninguno de sus miembros es exclusivamente agricultor la práctica de la agricultura llega término medio a absorberles escasamente la quinta parte del tiempo disponible y les proporciona también cerca de la quinta parte de lo que puede llamarse remuneración media normal.

SUMMARY

In the present article its authors make a study of the characteristics offered in the cultivation of the land by those who have as their chief activity a non-agricultural occupation. The study in question refers to the municipal district of Roses de Llobregat and the following are the conclusions arrived at:

a) That in the locality mentioned this system of working the land has reached a stage of considerable importance, inasmuch as it affects 19.4 % of the population and 14.6 % of the cultivable land under irrigation and 20 % of that which is suitable for dry-farming. These figures are brought up to 29.4 % for the population and 24.6 % and 34.3 % respectively for cultivable land, if we include all those mixed families, in which some members are farming people whilst others devote themselves to non-agricultural pursuits.

b) That individuals belonging to all the professions have devoted themselves to this kind of work.

c) That it has acquired intensity both in unwatered land and in that under irrigation, as we have already mentioned, but in both cases the said intensity has been greater in the neighbourhood of the town.

d) That in the case of those families we have denominated «mixed» it is pertinent to consider that the cultivation of the land constitutes an instrument of work of sufficient extent for the members of the family recorded as husbandmen, but nothing more than for them; and finally

e) That for those families in which there is no member devoted exclusively to husbandry the practice of agriculture on an average scarcely manages to absorb the fifth part of the time available and also furnishes them with little more than the fifth part of what may be termed average normal remuneration.